

Vaikuttava näkyvyys, näkyvä vaikuttavuus

Posted on 17.12.2015 by [Joonas V Vihanto](#)

[1](#)

Lääke- ja terveystieteiden sekä lähialojen kirjasto- ja tietopalveluammattilaisten yhdistyksen, [BMF:n](#), syysseminaari pidettiin 19.11.2015 Tieteiden talolla. Teemana oli kirjasto- ja tietopalvelujen vaikuttavuus. Miten osoittaa päättäjille toimintamme vaikuttavuus ja miten tukea asiakkaidemme tekemän tutkimuksen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta? Puheenjohtaja **Tiina Heino** kannusti täyden salillisen innokasta yleisöä ottamaan päivästä kaiken irti, ja näin myös tapahtui: keskustelu ja tietojen vaihto jatkui esitysten jälkeen sekä lounaalla ja kahvitauolla vilkkaana.

Vaikuttavuuden arvioinnissa riittää haasteita

Marja Haapaniemi Lahden kaupunginkirjastosta kertoi vaikuttavuuden arvioinnin haasteista, erityisesti laadullisten tulosten ja palveluiden resursoinnin perustelun näkökulmasta. Hän on tehnyt aiheesta tutkimusta Oulun yliopistossa.

Vaikuttavuuden arviointitutkimuksen haasteita ovat muun muassa tavoitteiden ja käsitteiden määrittely sekä arviointimenetelmien valinta. Ongelmana voi olla myös vaikutusten näkyminen usein vasta vuosien kuluessa – ja eri tavoin eri käyttäjäryhmille. Lisäksi voi olla haasteena, miten rajata vain tutkittavaan asiaan liittyvät vaikutukset kaikista arvioinnissa näkyvistä vaikutuksista.

Vaikuttavuuden arvioinnissa tulisi Haapaniemen mukaan määritellä selkeästi, minkä asian vaikuttavuutta halutaan tutkia. Toisaalta on tärkeä rajata, mistä näkökulmasta asiaa halutaan tutkia

sekä valikoida sopivat menetelmät. Usein tarvitaan erilaisia menetelmiä yksittäisen asian vaikuttavuuden arvioimiseksi. On myös syytä muistaa, että monilla eri tekijöillä on vaikutusta siihen, miten käyttäjät arvioivat palvelua. Palvelun runsas käyttö ei pelkästään kerro sen vaikuttavuudesta. Palvelun tarve ja käyttö voi olla satunnaista tai elämäntilanteeseen liittyvää, mutta käyttäjälle erittäin tärkeää.

Kirjaston vaikutus organisaation arjessa

Päivi Litmanen-Peitsalan esityksen otsikko oli kysymyksen muodossa: Voiko kirjaston ja tietopalvelun vaikutus näkyä paremmin organisaation arjessa? Esityksessä tuotiin esiin muitakin pohdittavia näkökulmia: Mihin kirjasto vaikuttaa organisaation arjessa? Mihin kirjasto itse haluaisi vaikuttaa? Ketkä puolestaan vaikuttavat kirjastoon arkeen ja resursseihin? Näistä teemoista myös seminaarin yleisö haastettiin kirjaamaan lapuille omia näkemyksiään.

Litmanen-Peitsalan esitys oli vauhdikas ja ajatuksia herättävä. Monet kirjastoissa ja kirjaston ulkopuolella vallitsevat käsitykset kyseenalaistettiin. Miksi esimerkiksi yliopistokirjastojen tehtävät asemoidaan tukipalveluiksi, vaikka tehtävät voidaan nähdä myös yliopistojen ydintoimintoina? Myös kirjastoväen tapa puhua omasta vaikuttavuudestaan on ongelmallinen. Onko puheemme vaikuttavuudesta vain kirjastoalan sisäistä keskustelua tai tilastojen tutkimista?

Litmanen-Peitsala korosti viestinnän strategista merkitystä ja siteerasi **Minna Niemi-Grundströmin** kirjoitusta [yliopistokirjastojen neuvoston blogissa](#). Kirjoituksessa mainitaan muun muassa:

”Kirjastoammattilaisille itselleen on selvää, että kirjasto on paljon muutakin kuin fyysinen tila ja kokoelmat, mutta meidän pitää osata kertoa ymmärrettävällä kielellä myös muille, mitä kaikkea kirjasto tekee ja miksi.”

Viestinnällisin keinoin voidaan vaikuttaa ymmärryksen lisääntymiseen esimerkiksi siitä, mitä kirjaston palveluita huippututkimus edellyttää tai miten kirjasto voi tukea tutkimusryhmien työskentelyä esimerkiksi aineistoja hankkimalla. Litmanen-Peitsala demonstroi myös tyypillistä tilannetta, jossa kirjastoammattilaisen panosta ei ole ymmärretty:

Tutkija: ”Ihanaa kun kaikki lehdet on tuolla netissä mulle käytettävissä!”

Kirjastoammattilainen: ”Joo, kun mä tilasin ne sulle sinne!”

Näkyysspalveluissa ja altmetriikassa jälleen uusia avauksia

Jukka Englund Terkosta, Helsingin yliopiston kirjastosta antoi (Kimi Räikkösen avustuksella) katsauksen altmetriikkaan: mitä se on, miksi sitä tarvitaan ja millaisia palveluita sen ympärille on kehitetty. Yleisölle tuli tutuksi Terkon altmetriikkaprosessi ja siihen liittyvät näkyysspalvelut: Terkko Kudos, Scholar Profiles, Scholar Chart, CiteULike, Facebook, Twitter, Terkko Impact, Top Cited @UH. Myös alan kaupalliset toimijat tulivat esille, erityisesti uutena palveluna Helsingin yliopiston PlumX. Esityksen punaisena lankana oli, että tutkimusartikkelin julkaiseminen ei ole tutkimusprosessiin päätepiste vaan ennemminkin alku: julkaisulle (tai datalle, tai muulle tieteelliselle tuotokselle) pitää saada näkyyvyyttä, jotta se vaikuttaa tieteen kentällä ja yhteiskunnassa. Tutkijat tarvitsevat tähän meidän apuamme ja antamalla tätä apua me lisäämme itekin omaa vaikuttavuuttamme.

Minuuttipuheita ja postereita

Mari Mäkinen THL:stä veti hauskan ja intensiivisen posterisession: esittelyaika oli 1 minuutti/posteri. Tämän jälkeen seminaarivieraat pääsivät tenttaamaan posterin tekijöitä posterinäyttelyssä. Aiheina olivat:

- **Marketta Fredriksson** (DIAK): LibGuidesien käyttö ylemmässä AMK-tutkinnoissa
- **Tiina Heino & Katri Larmo** (Terikko, HY): Terikko-informaattikko
- **Mika Holopainen & Katri Larmo** (HY): Avointa tiedettä tukemassa – datan hallinnan ja avoimen tieteen palvelut HY:n kirjastossa
- **Leeni Lehtiö & Elise Johansson** (Turun yo): Tietopalvelulla käytössä oleva tiketöintijärjestelmä
- **Pia Pörfors** (THL Tietopalvelu): THL:n tietopalvelun toimintatapa

Iloksemme sekä Terikko-informaattikko että Helsingin yliopiston kirjaston avoimen tieteen palveluita esittelevät posterimme keräsivät paljon kyselijöitä ja kiinnostuneita!

Sponsoripuheenvuorot – sekä herkullinen lounas ja kahvit – tulivat tällä kertaa Ovidilta ja Ebscolta: Ovid Today lehtilukusovellus ja kliinisen tiedon lähde DynaMed ovat uusia tärkeitä lisäpalveluvalikoimaamme HY:ssä.

Jos jätite miettimään miten Kimi Räikkönen liittyy altmetriikkaan, tai haluatte muuten tutustua tarkemmin seminaarin antiin, kaikki esitykset ja posterit löytyvät BMF:n [Tapahtumat-sivulta](#).

Teksti

Tiina Heino
informaatikko
Mika Holopainen
tietoasiantuntija
Katri Larmo
informaatikko

Kuvat

Jussi Männistö
tietoasiantuntija